

خلاصه

طالبان به خانواده ام گفته اند که نام برادرانم در یک لیست است آنها خانه ما را تلاشی کردند و برادر بزرگم را دستگیر نمودند. او بعد از دو روز رها شد، اما در جریان آن دو روز برادر کوچکترم نیز دستگیر شد و ما تا اکنون نمی دانیم که او کجا است، وضعیت او چگونه است، و اینکه آیا زنده است یا خیر.

کارمندان دولت سابق افغانستان که در داخل کشور پنهان شده است، 9 اکتبر 2021

این گزارش اعدام های شتاب زده و همچنان ناپدید شدن اجباری ۴۷ تن از اعضای نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق افغانستان – به شمول اعضای اردو، پولیس، ریاست عمومی امنیت ملی و شبه نظامیان – را مستند سازی کرده است که در فاصله میان ۱۵ اگوست الی ۳۱ اکتوبر سال ۲۰۲۱ یا خود را به طالبان تسلیم کرده و یا توسط طالبان دستگیر شده بودند. این گزارش بر ولایت های غزنی، هلمند، قندهار و قندوز تمرکز دارد، اما قضایای مذکور همچنان بازتاب دهنده ی یک روند آزار و اذیت، بدرقتاری و خشونت وسیع تر است که در سایر ولایات کشور به شمول خوست، پکتیا و پکتیکا نیز گزارش شده اند.

این گزارش با استناد به ۶۷ مصاحبه، به شمول ۴۰ مصاحبه ی حضوری در ولایت های غزنی، هلمند، کندز و قندهار تهیه شده است. تحقیق دیده بان حقوق بشر نشان مدهد که نیروهای طالبان بیشتر از ۱۰۰ نفر از اعضای نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق را تنها در این چهار ولایت در جریان سه ماه گذشته که قدرت را در دست داشته اند، یعنی از تاریخ ۱۵ اگوست که مرکز افغانستان یعنی شهر کابل را تصرف کردند، کشته و یا آنها را به طور اجباری ناپدید کرده اند. آنها همچنان اعضای خانواده های نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق را هدف قرار داده اند.

اعدام های شتاب زده و ناپدید شدن های اجباری با وجود اعلام عفو عمومی برای کارکنان ملکی و نظامی دولت سابق توسط طالبان و تأکید رهبری طالبان به پاسخگو دانستن افرادشان در ارتباط با قضایای نقض فرمان عفو، اتفاق افتاده اند.

در هفته های قبل از تسلط طالبان بر کابل، قتل های انتقام جویانه، به شمول هدف قرار دادن کارکنان دولتی، در شهرهای کلان و مسیرهای شاهراه در حال افزایش بود. این موضوع در ماه جولای زمانی که نیروهای طالبان عملیات خود را در اطراف شهر قندهار افزایش داده بودند و مرتکب اعدام های شتابزده آن عده از اعضای نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق شدند که یا به طالبان تسلیم شده و یا اسیر شده بودند، کاملاً مشهود بود. روند مشابهی در چندین ولایت دیگر، از جمله از ۱۵ اگوست به این سو نیز پدیدار گردیده.

طالبان، از طریق عملیات های استخباراتی و دسترسی شان به اسناد استخدام که از دولت قبلی به جا مانده بود، اهداف جدید خود را برای اعدام و دستگیری شناسایی کرده اند. باز محمد، اصلاً اهل ولایت پکتیکا، در سابق با ریاست عمومی امنیت ملی در قندهار کار میکرد. حدوداً در تاریخ ۳۰ سپتمبر، طالبان به خانه

وی در قندهار رفته و او را دستگیر کردند. خویشاوندان وی بعدتر جسد او را پیدا کردند. این قضیه که حدود ۴۵ روز بعد از تسلط طالبان بر افغانستان اتفاق افتاده، نشان میدهد که یا مسئولان ارشد طالبان دستور به انجام این کار داده بودند و یا حداقل از آن آگاهی داشتند. روند جاری و تدوam اعدام ها باعث ترس و ارباب کارکنان دولت پیشین و همچنان کسانی که فکر میکردند با به قدرت رسیدن طالبان جنگ در کشور ختم میشود و خشونت ناشی از جنگ پایان میابد شده است.

رهبری طالبان از اعضای نیروهای امنیتی و دفاعی دولت قبلی که به آنها تسلیم شده اند خواسته است تا خود را ثبت نام (راجستر) نمایند تا نامه برای مصونیت شان به آنها داده شود. تحت برنامه ی عفو، افرادی که تا کنون ثبت نام کرده اند علاوه بر این که باید سلاح خود را تسلیم میکردند، مورد بازجویی و تحقیق هم قرار گرفته اند تا مشخص شود که با کدام مقامات و یا بخش های نیروهای دفاعی و امنیتی سابق ارتباط داشته اند، مثلاً با اردو، پلیس، نیروهای ملیشه، قطعات نیروهای خاص، و یا قومندان ها و یا مقامات ولایتی سابق. شایان ذکر است، طالبان با استفاده از معلوماتی که در جریان این بررسی ها بدست آورده اند، افرادی را تنها چند روز بعد از ثبت نام شان در روند عفو، دستگیر، و یا به طور شتابزده اعدام کرده و یا به طور اجباری ناپدید کرده اند و حتی جنازه هایشان را نیز به خانواده ها و اقارب شان تسلیم ننموده اند.

تعداد زیادی از افغانهایی که همراه شان مصاحبه صورت گرفته، گفته اند که از ثبت نام کردن در روند عفو هراس دارند، زیرا ممکن است شناسایی شوند و مورد انتقام خشن قرار بگیرند. در عین حال، طالبان افرادی که ثبت نام نکرده اند را نیز تعقیب، شناسایی و دستگیر کرده اند. برخی از مسئولین دولت سابق و نیروهای امنیتی آن به روابط شخصی اتکا کرده و از آن طریق به وسیله ی یک شخص ثالث تلاش کرده اند تا از نزد طالبان نامه ی عفو برای خود بگیرند. تعداد دیگری نیز، به شمول تعدادی از مقامات ارشد ملکی، مانند تعدادی از قضات و کارمندان قوه قضاییه، از اینکه میتوانند نامه ی عفو دریافت کنند بی اطلاع بودند و به دلیل مراجعه نکردن برای دریافت نامه مورد مجازات، شامل لت و کوب و یا توقیف، قرار گرفته بودند. حتی اگر از این موضوع باخبر هم بودند، تعدادی زیادی از آنها اصلاً نمیدانستند که این نامه ها را چگونه و چه طریقی میتوانند بدست بیاورند، زیرا طالبان هیچ مرکزی برای ثبت نام مشخص نکرده اند.

در شهرهای کوچک افغانستان و در روستا ها، معمولاً افراد مقیم در یک جامعه یکدیگر را میشناسند. به دلیل این ارتباطات و آشنایی ها، طالبان، حتی اگر اهل همان محل هم نبوده باشند، توانسته اند در مورد افراد، گذشته ی کاری شان و ارتباط شان با دولت قبلی معلومات بدست آورند. افرادی که توسط طالبان شناسایی شده اند برای تحقیقات و سوالات بیشتر احضار شده اند و برخی از آنها به طور شتابزده اعدام شده و یا به طور اجباری ناپدید شده اند. کسانی که دفعتاً بعد از شناسایی اعدام شده اند بیشتر افراد سطح پایین از نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق بوده اند که یا در جامعه شهرت زیاد نداشته اند و یا فاقد حمایت های قابل توجه قومی و قبیله ای در محل خود بوده اند، بخصوص در جنوب افغانستان.

طالبان همچنان در صدد پیدا کردن اعضای شناخته شده ی نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق بوده اند و در اغلب موارد اعضای خانواده های آنها را تهدید کرده و مورد آزار و اذیت قرار داده اند تا محل پنهان شدن آنها را افشا کنند. برخی از آنها یی که در نهایت دستگیر شده اند اعدام شده اند و یا به طور اجباری ناپدید شده اند، بدون اینکه طالبان اطلاعی از سرنوشت آنها به کسی بدهند.

ناپدید شدن اجباری در قوانین حقوق بشر بین المللی بدین شکل تعریف شده است: دستگیری و یا توقیف (بازداشت) یک فرد، توسط مقامات در حالی که این مقامات از تأیید صلب آزادی او امتناع نمایند و یا

سرنوشت و محل نگهداشت فرد را پنهان کنند. ناپدید شدن اجباری، حقوق بنیادی بشر را که تحت حمایت کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی که دولت افغانستان آن را پذیرفته را نقض میکند، که شامل ممنوعیت دستگیری و توقیف خودسرانه، شکنجه و سایر برخوردهای ناشایست، و اعدام های فراقضایی است.

دولت های قبلی افغانستان، به شمول دولت رئیس جمهور اشرف غنی به طور گسترده از ناپدید شدن اجباری علیه مخالفین خود استفاده کرده اند. طالبان همچنان عملیات های جستجو و تلاشی های سواستفاده آمیز را به راه انداخته اند، که شامل عملیات های شبانه، برای دستگیری، و در مواردی ناپدید ساختن اجباری افرادی که گمان میکنند مسئولین ملکی و نظامی دولت سابق هستند میشود. یک فعال جامعه مدنی از ولایت هلمند چنین اظهار داشت:

عملیات شبانه ی طالبان بسیار وحشتناک هستند. این عملیات به بهانه ی خلع سلاح نیروهای امنیتی دولت سابق که هنوز سلاح خود را تسلیم نکرده اند اجرا میشوند. کسانی که ناپدید میشوند معمولاً قربانی های همین عملیات های شبانه هستند. فامیل های شان نمیتوانند گزارش بدهند و یا جزئیاتی بدست آورند. فامیل هایشان حتی نمیتوانند بپرسند که افراد ناپدید شده به کجا برده شدند.

اعدامها و ناپدید شدن ها در میان سایر انواع خشونت ها در کشور واقع گردیده اند. دولت اسلامی خراسان، یکی از شاخه های وابسته به داعش، قتل های هدفمند و بمبگذاری های خود را در کشور ادامه داده و طالبان نیز با عملیات های تلاشی و جستجوی شدید و توقیف برخی افراد در ولسوالی هایی که این گروه فعالیت دارد به آنها پاسخ داده اند. همچنان سقوط دولت قبلی به افزایش جرایم جنایی و تسویه حساب ها شامل خشونت علیه مقامات برجسته محلی منجر شده است.

مقامات طالبان به کرات دست داشتن افراد شان را در قضایای قتل و ناپدید شدن های اجباری رد کرده اند. با این وجود، چنانچه طالبان کنترل منسجم بر تمام کشور را بدست می آورند، آنها مکلف هستند تا تمام اعضایشان را که مسئول نقض حقوق بشر هستند، پاسخگو بسازند. شواهد رو به افزایش نشان میدهند که رهبری طالبان در سطح ولسوالی ها و ولایت ها، در کنار سایر انواع خشونت و آزار و اذیت، در قضایای اعدامهای بدون محاکمه و ناپدید شدن های اجباری دست دارند.

بعد از تصرف ولایت های هلمند و قندهار توسط طالبان، قومندان های ارشد استخباراتی طالبان سعی کردند تا قومندان های ارشد نیروهای امنیتی و دفاعی دولت سابق را دستگیر، توقیف و مورد بازجویی قرار دهند؛ برخی از آنها شامل کسانی هستند که به طور اجباری ناپدید شدند. قدرت الله، یک قومندان شناخته شده در شهر قندهار، به محض اینکه شهر قندهار به تصرف طالبان در آمد توسط استخبارات طالبان دستگیر شد. خانواده ی او هیچ نوع معلوماتی در مورد سرنوشت و محل نگهداشت او از سوی طالبان بدست نیاوردند. دیده بان حقوق بشر به شدت نگران این موضوع است که قتل های انتقام جویانه که با اغماض رهبران طالبان همراه است، مبنای یک سیاست تعمدی برای جستجو، هدف قرار دادن و اعدام نیروهای امنیتی دولت سابق و دیگران گردد.

در تاریخ ۲۱ ماه سپتمبر، طالبان اعلام نمودند که کمیسیونی را جهت تحقیق در مورد گزارشات مربوط به قضایای نقض حقوق بشر، فساد، سرقت، و سایر جرایم تشکیل داده اند. تا تاریخ ۲۲ ماه نوامبر، این کمیسیون هیچ نوع تحقیقی را در قبال قضایای قتل اعلام نکرده است، در صورتی که این کمیسیون اعلام کرده که تعدادی از اعضای طالبان را به خاطر جرمی چون سرقت، دستگیر کرده و تعدادی را نیز به خاطر جرائم فساد از صفوف خود خارج ساخته اند.

دیده بان حقوق بشر، در تاریخ ۷ نوامبر، یافته های خود را در مورد اعدام ها و ناپدید شدن ها با مقامات طالبان در میان گذاشت و از آنها خواستار معلومات در مورد هر نوع تحقیقات صورت گرفته شد. طالبان در پاسخ اظهار کردند که هر نوع توقیف و مجازاتی بر اساس پروسه های قضایی صورت میگیرد، و هیچ کس بدون حکم محکمه مجازات نمیشود. آنها اضافه کردند "افرادی که دستگیر شده اند نه به خاطر گذشته شان، بلکه به خاطر جرائم جدیدی بوده که مرتکب شده اند؛ باعث ایجاد مشکلات و توطئه ها علیه دولت جدید شده اند؛ و با افراد بدنامی که از کشور فرار کرده اند تماس داشته اند. پالیسی ما این نیست که کسی را بدون محاکمه به قتل برسانیم، خواه عضو گروه داعش باشد یا هر گروه دیگر." پاسخ کامل آنها، به شمول جزئیات بیشتر در مورد کمیسیون فوق الذکر به شکل سند ضمیموی به این گزارش اضافه گردیده است.

توصیه ها

به طالبان

- اعدام های شتابزده و ناپدید شدن های اجباری را خاتمه دهید، گزارشات موجود از چنین قضایا را مورد تحقیق قرار دهید، و افرادی که مسئول چنین اعمالی بوده اند، به شمول مقامات طالبان، قومندان ها، و سایر اعضای این گروه که مرتکب نقض شدید حقوق بشری شده اند، توسط محکمه ذیصلاح، مستقل و بی طرف تعقیب و مجازات کنید.
- به طور عاجل، در مورد محل نگهداشت و سرنوشت کسانی که به طور اجباری ناپدید شده اند به خانواده های آن افراد و به عموم مردم معلومات بدهید و افرادی که به غلط نگاه داشته شده اند رها کنید.
- در مورد تمام تدابیر و اقداماتی که طالبان جهت پاسخگو ساختن اعضای خود به خاطر قضایای مشخص و جدی نقض حقوق بشر اتخاذ میکنند، به عموم مردم آگاهی رسانی کنید. به طور عاجل به تمام قربانی های قضایای جدی نقض حقوق بشر و خانواده های آنها جبران خساره مناسب تخصیص دهید.
- تمام اقدامات و اعمال ارباب آمیز، تهدید کننده، آزار دهنده و مجازات خودسرانه ی اعضای دولت سابق و سایر افرادی که با دولت سابق وابسته بودند، کارکنان رسانه ها، و افرادی که منتقد اعمال و سیاست های طالبان بوده اند را متوقف کنید.
- به سازمان ملل متحد، رسانه ها و نهاد های حقوق بشری دسترسی کامل برای تحقیق و گزارشدهی در مورد وضعیت حقوق بشر در داخل افغانستان، بدون هیچ نوع تهدید از اعمال تلافی جویانه و یا مجازات بدهید.
- به گزارشگر ویژه ی جدید در مورد افغانستان، البته زمانی که مقرر گردید، دسترسی کامل داده بدهید و با وی در راستای اجرای مأموریتش همکاری کنید.

به سازمان ملل متحد

- هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) باید مأموریت و تعهد خود را جهت تحقیق در مورد قضایای نقض حقوق بشری و آزار و اذیت افراد در افغانستان حفظ و به سرعت عملی نماید. یوناما باید قادر باشد تا آزادانه در سرتاسر افغانستان سفر نماید و به توقیفگاه ها دسترسی داشته باشد و در مورد وضعیت حقوق بشر در کشور با مقامات افغانستان کار نموده، به عموم مردم در مورد وضعیت حقوق بشر گزارش دهد.

- دبیرکل سازمان ملل متحد، در گزارش جنوری سال ۲۰۲۲ خود به شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد مأموریت دفتر یوناما، باید تأکید نماید که نظارت شدید، تحقیق و گزارشدهی به عموم مردم در مورد قضایای نقض حقوق بشر در افغانستان، با توجه ویژه به وضعیت دختران و زنان، ضروری است.
- اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد باید مأموریت حقوق بشر یوناما را تقویت نموده، منابع کافی و پرسونل لازم را برای پیشبرد این مأموریت در اختیار یوناما قرار دهند.

به تمویل کنندگان افغانستان

- به طور علنی و دوامدار بر طالبان فشار وارد کنید تا در سطح ملی، ولسوالی ها و سطوح محلی، حقوق بشر را که در سطح بین المللی به رسمیت شناخته شده است، به شمول توقف اعدام های بدون محاکمه، ناپدید شدن های اجباری، و پاسخگو ساختن کسانی که مسئول چنین اعمالی بوده اند احترام بگذارند.
- شروط هدفمند بر تمام کمک های مستقیم غیر بشری قرار دهید تا هنگامی که طالبان قدم های مثمر و قابل اعتماد را در راستای اجرای تعهدات بین المللی خویش در قبال حقوق بشر بردارند.